

Velkommen generelt om pensjon

Utdanningsforbundet

Pensjon er vanskelig og individuelt

DIFFICULT
PEOPLE

Det norske pensjonssystemet

Folketrygden er grunnmuren i Norges tredelte pensjonssystem

Privat:
Individuell pensjonssparing

Arbeidsmarkedsbasert:
Obligatorisk tjenestepensjon og AFP for privat sektor
Offentlig tjenestepensjon og AFP for offentlig sektor

Statlig:
Folketrygden er grunnmuren for alle

**Individuelle
Pensjoner**

Tjenestepensjon

Folketrygden

"Folketrygden skal fortsatt være hovedpilaren i den norske velferdsstaten"

Ot. prop. 37 Om lov om endringer i Folketrygdloven (ny alderspensjon) – (2008- 2009)

Hvilke regler gjelder for hvem?

- **1958** ingen endringer
- 1959** – **1962** overgangsregler
- 1963** – fullt omfattet av nytt regelverk
- (overgangsregler for noen områder til 1970-kullet)

NAV/folketrygden

Sparing til alderspensjon

- Folketrygden omfatter alle som er bosatt i Norge, ble innført 1.1.1967
- Pensjonen tjenes opp mellom 13 og 75 år
- Pensjonen tjenes opp med 18,1% av lønn per år (maks 7,1G = kr 880 599)
- Det bygges opp til en pensjonsbeholdning/sparegris
- All inntekt (lønn) teller, og alle år teller
- Du kan også få pensjonsopptjening på grunnlag av omsorgsarbeid, førstegangstjeneste samt perioder med mottak av dagpenger og/eller uføretrygd.

Utbetaling av alderspensjon

- Årlig pensjon = din beholdning som deles på gjestående leveår – livsvarig utbetaling
- Du kan velge å ta alderspensjonen fra NAV fra fylte 62 år, senest fra 75 år

Hva kan du få i pensjon ?

- Pensjonen består av inntektpensjon og/eller garantipensjon.
- Størrelsen på inntektpensjonen din er avhengig av hvor stor pensjonsbeholdning du har tjent opp.
- Inntektpensjonen beregnes når du tar ut pensjon ved at pensjonsbeholdningen divideres på et **delingstall**
- Garantipensjon gis til den som har tjent opp liten eller ingen inntektpensjon.

Levealdersjustering

Den opptjente pensjonen din skal fordeles på den forventede levetiden for årskullet ditt. Så lenge levealderen øker, må hvert årskull jobbe lenger enn det forrige for å oppnå samme pensjon.

Delingstall

- Delingstallet sier noe om hvor mange år en person i årskullet kan forvente å leve etter å ha gått av med pensjon
- Delingstallet er fastsatt nøytralt. Det betyr at den totale pensjonen du kan regne med å få utbetalt gjennom livsløpet ikke vil bli påvirket av tidspunktet du velger å ta ut pensjonen din.
- Delingstallets størrelse bestemmes av når man tar ut pensjonen

Delingstall for årskullene 1954–1963

Publisert 21. juni 2024

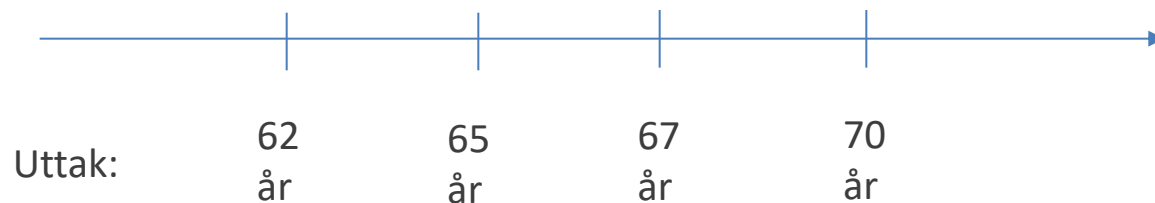
Uttaksalder:		Årskull:									
År	Mnd.	1954	1955	1956	1957	1958	1959	1960	1961	1962	1963
62	0	19,11	19,24	19,37	19,50	19,63	19,77	19,93	20,06	20,14	20,24
62	1	19,04	19,17	19,30	19,43	19,56	19,70	19,87	19,99	20,07	20,17
62	2	18,97	19,10	19,24	19,37	19,49	19,64	19,80	19,92	20,00	20,10
62	3	18,90	19,04	19,17	19,30	19,43	19,57	19,73	19,86	19,93	20,04
62	4	18,84	18,97	19,10	19,23	19,36	19,50	19,66	19,79	19,87	19,97
62	5	18,77	18,90	19,03	19,16	19,29	19,43	19,60	19,72	19,80	19,90
62	6	18,70	18,83	18,97	19,10	19,22	19,37	19,53	19,65	19,73	19,83
62	7	18,63	18,77	18,90	19,03	19,16	19,30	19,46	19,59	19,66	19,76
62	8	18,57	18,70	18,83	18,96	19,09	19,23	19,39	19,52	19,60	19,70
62	9	18,50	18,63	18,76	18,89	19,02	19,16	19,33	19,45	19,53	19,63
62	10	18,43	18,56	18,70	18,83	18,95	19,10	19,26	19,38	19,46	19,56
62	11	18,36	18,50	18,63	18,76	18,89	19,03	19,19	19,31	19,39	19,49
63	0	18,30	18,43	18,56	18,69	18,82	18,96	19,12	19,25	19,32	19,43
63	1	18,23	18,36	18,49	18,62	18,75	18,89	19,05	19,18	19,26	19,36
63	2	18,16	18,29	18,42	18,56	18,68	18,83	18,99	19,11	19,19	19,29
63	3	18,09	18,23	18,36	18,49	18,62	18,76	18,92	19,04	19,12	19,22
63	4	18,03	18,16	18,29	18,42	18,55	18,69	18,85	18,98	19,05	19,16
63	5	17,96	18,09	18,22	18,35	18,48	18,62	18,78	18,91	18,99	19,09
63	6	17,89	18,02	18,15	18,29	18,41	18,56	18,72	18,84	18,92	19,02
63	7	17,82	17,96	18,09	18,22	18,35	18,49	18,65	18,77	18,85	18,95
63	8	17,76	17,89	18,02	18,15	18,28	18,42	18,58	18,71	18,78	18,88
63	9	17,69	17,82	17,95	18,08	18,21	18,35	18,51	18,64	18,71	18,82
63	10	17,62	17,75	17,88	18,02	18,14	18,28	18,45	18,57	18,65	18,75
63	11	17,55	17,69	17,82	17,95	18,08	18,22	18,38	18,50	18,58	18,68
64	0	17,49	17,62	17,75	17,88	18,01	18,15	18,31	18,43	18,51	18,61
64	1	17,42	17,55	17,68	17,81	17,94	18,08	18,24	18,37	18,44	18,55
64	2	17,35	17,48	17,61	17,75	17,87	18,01	18,18	18,30	18,38	18,48

Årlig pensjon avhenger av når du starter uttaket

Fra 67 år og livsvarig

Fra 65 år og livsvarig

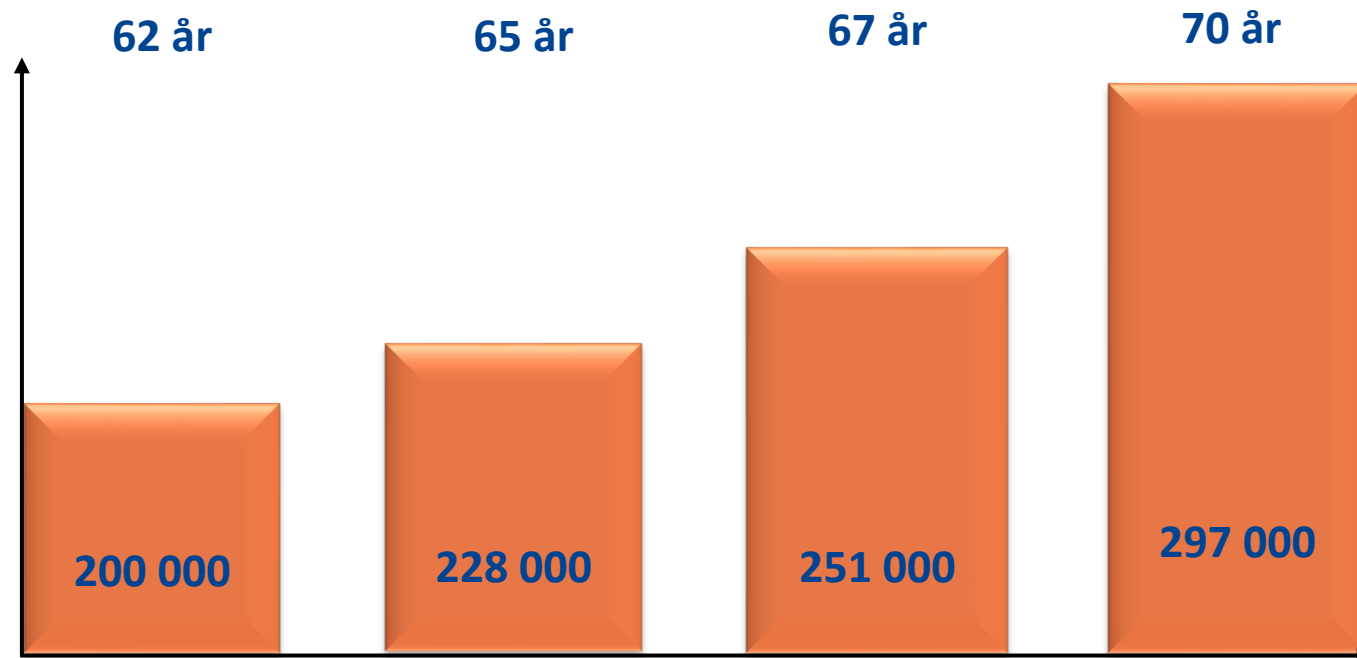
Fra 62 år og livsvarig

Folketrygden - fleksibel alderspensjon

De årlige utbetalingene øker dersom du venter med å ta ut pensjon

Født i 1958, 500 000 i årslønn

..trenger du argumenter for...

.. å ta ut NAV-pensjon tidlig

- Du vil betale ned på gjeld
- Du har behov for egenkapital til å kjøpe «sentrumsnær leilighet, e.l.»
- Du ønsker egenkapital til å kjøpe hytte, bil, campingbil og så videre
- Du trenger å bygge opp en buffer før du går ned i inntekt
- Du ønsker å sikre ektefelle/samboer i tilfelle du faller fra
- Du vil gi forskudd på arv til familie
- Du vil investere pengene selv for å få bedre avkastning
- Du lider av sykdom og har kort tid igjen å leve
- Du vil utnytte ekstra skattefradrag på pensjonsinntekt

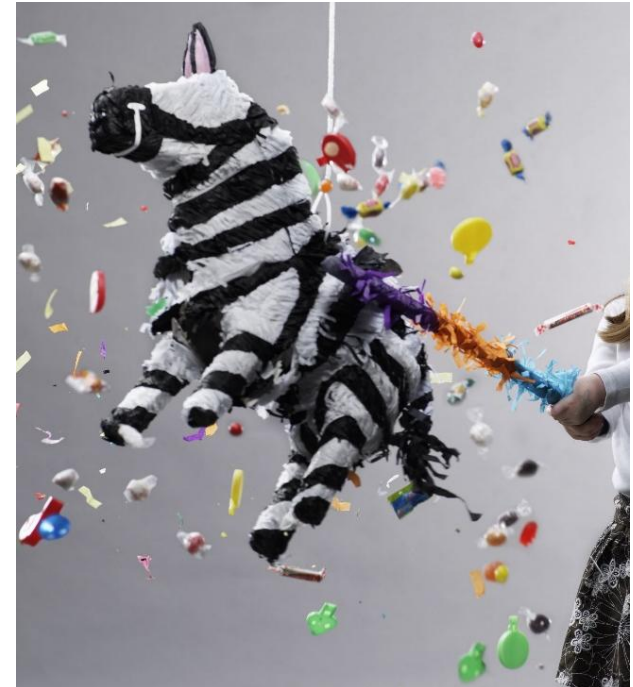
.. å vente med å ta ut NAV-pensjon

- Du har ikke behov for pengene før du slutter å jobbe
- Pensjon og lønn samtidig kan gi deg høy trinnskatt
- Du forventer å leve lenge
- Pensjonen reguleres automatisk opp så lenge du ikke har tatt den ut
- Tar du ut pensjonen senere, får du høyere årlig pensjon livet ut
- Du er «dårlig» med penger og det er fare for at du sløser bort pengene
- Du har sårbar økonomi og får høyere pensjon hvis du venter.
- Du kan få formuesskatt

Hva inngår i offentlig tjenstepensjon

- Pensjonsytelser
 - Afp – førtidspensjon eller tillegg
 - Alderspensjon
 - Uførepensjon
 - Etterlattepensjon
- Regulering – som i folketrygden
- Overføringsavtale mellom alle offentlige pensjonsleverandører

Rammebetingelser

- Krav til medlemskap:
 - Medlemskap fra 1. time, vedtatt fra 1.1.25
 - Langt mer variert regelverk for innmelding tidligere - særlig vikarer og de som jobbet timebasert falt ofte utenfor
- Innmelding fra første dag
- Full opptjening
 - Tom 1962: 30 år
 - Fom 1963: alleårsregel

members only

Aldersgrenser

- Aldersgrense 72 år – generell aldersgrense
- Aldersgrense 70 år – men er foreslått øket til 72 år
- Aldersgrense 65 år – særaldersgrenser, gjelder f eks hjelpepleiere, miljøterapeuter, sykepleiere
- Aldersgrense – plikt til å gå av med pensjon
- Pensjonsalder – rett til å gå av med pensjon
- Aldersgrense følger **stillingskode**, ikke utdannelse
- 85-års regel – rett til å gå av inntil tre år før stillingens aldersgrense med alderspensjon – gjelder særaldersgrense

Fra 1.7.21

En ansatt med særaldersgrense har rett til å være i arbeid til 70 år

Det er ingen begrensinger ift full opptjening

Det er ingen endringer ift retten til å redusere stilling/krav til tilrettelegging

Permisjonsavtalen – for skolen

- Du må ha vært i arbeid i 1 måned før du kan ta ut permisjon
- For å få permisjonstiden medregnet, må den meldes innen 6 måneder etter permisjonstidens utløp
- Vær tydelig på hvilken permisjon du søker

Permisjonsavtalen

A.

For en tid av inntil 2 år medregnes:

- 1 Ved adopsjon - jf. fellesbestemmelsens § 19 nr. 6.
- 2 Ved flytting pga. ektefellers beordringsplikt.
- 3 Ved fravær som i følge AD`s bestemmelse regnes med i tjenesteansieniteten, jf. fellesbestemmelsenes § 5 nr. 6.
- 4 Ved fødsel - jf. fellesbestemmelsenes § 19 nr. 1.
- 5 For militært personell som tjenestegjør i utlandet.
- 6 Ved militærtjeneste, sivilforsvarstjeneste, polititjeneste, siviltjeneste - fj. fellesbestemmelsenes § 5 nr. 3
- 7 Permisjon pga. streik.
- 8 Som sendelektor i utlandet.
- 9 Ved studiereiser i utlandet.
- 10 Ved sykdom i familien.
- 11 Ved velferdspermisjon (utover fellesbestemmelsenes § 22).

•

B.

For tid utover 2 år medregnes:

- 1 Arbeid for internasjonale organisasjoner: inntil 4 år.
- 2 Nordisk tjenestegjøring: inntil 4 år.
- 3 Omsorgstjeneste - jf. fellesbestemmelsenes § 19 nr. 7: inntil 3 år.
- 4 Tjeneste i tjenestemannsorganisasjon (tillitsvalgt) - jf. hovedavtalens § 35, begrenset til tilsettingsforholdets varighet.
- 5 Tjeneste i tjenestemannsorganisasjon (tilsetningsforhold) - jf. hovedavtalens § 35, begrenset til tilsettingsforholdets varighet.
- 6 Utdannelse for statstjeneste - jf. fellesbestemmelsenes § 5 nr. 5 og studiepermisjon som etter lov av 13. juni 1969 nr. 24 § 19 nr. 6 og lov av 21. juni 1974 nr. 55 om videregående opplæring, regnes med i tjeneste- (lønns-) ansieniteten: 3 år.

Kort om pensjonstypene

AFP (tom 1962-kullet)

- Fra 62 år
 - frivillig ordning
 - folketrygdens regler gjelder
 - forutsetter at visse kriterier er oppfylt
- Fra 65 år
 - en del av tjenestepensjonsordningen
 - eller folketrygdens regler, garantiordning
- delvis AFP - er tillatt
- AFP og inntekt - ** **NYTT**
- AFP og arbeidsavklaringspenger

og alderspensjon (tom 1958-kullet)

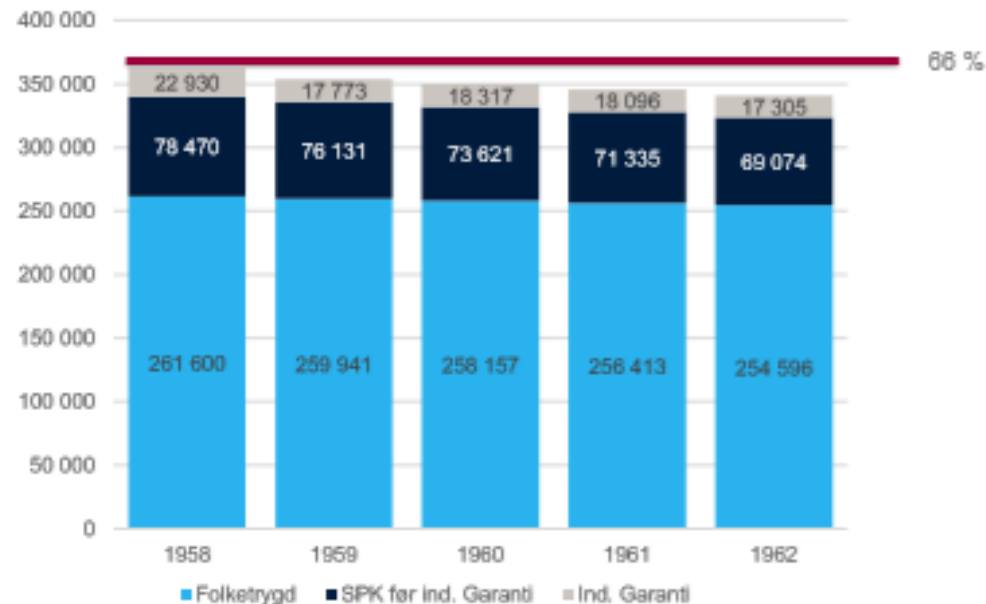
- Fra 67 år
 - overgang til ordinær alderspensjon
 - Folketrygd + offentlig tjenestepensjon
- 66% av pensjonsgrunnlaget
- reduseres med stillingsprosent og tjenestetid
- pensjonsgrunnlaget = sluttlønn

Født etter 1958 – ikke lenger bruttogaranti

Født etter 1958: alderspensjon fra 67 år

...fordi...

- Offentlig tjenstepensjon er også levealdersjustert
- Frem t.o.m. 1958-kullet har et individuelt tillegg sikret alderspensjon 66 % - gitt full opptjening med 30 år og 100 % stillingsprosent i snitt

For 1959-1962-kullene utbetales dette tillegget ikke fullt ut:

- 1959-kullet får 90 prosent av garantitillegget
- 1960-kullet får 80 prosent av garantitillegget
- 1961-kullet får 70 prosent av garantitillegget
- 1962-kullet får 60 prosent av garantitillegget

Ny offentlig tjenestepensjon

Alderspensjon for deg født 1963 og senere – påslagsmodellen

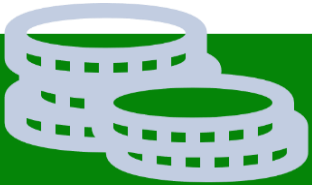
* Du beholder opptjeningen tom.
31.12.19 i den gamle ordningen
(bruttoordningen)

Opptjening til alderspensjon og
AFP på nytt regelverk fra
1.1.2020*

Hvorfor det?

- Arbeidslinja
- Mobilitet
- Tidligere ordning dårlig for yngre årskull

Alderspensjon - hovedegenskaper

Årlig opptjening frem til 75 år

Kan tas ut fleksibelt mellom 62-75 år

Kombineres med arbeidsinntekt uten avkortning

Hvordan tjener du opp alderspensjon i pensjonskassen?

- Grunnsats på 5,7 prosent av pensjonsgrunnlaget i intervallet 0–12 G
- Tilleggssats på 18,1 prosent i intervallet 7,1–12 G
- Pensjonsopptjeningen samles i en beholdning
- Regulering som i folketrygden
- Livsvarig utbetaling

Ny AFP - hovedegenskaper

- AFP legges om fra en tidligpensjonsordning til en livsvarig ordning som kommer i tillegg til folketrygden
- Beregnes som 4,21 prosent av årlig pensjonsgivende inntekt opp til 7,1 G i alderen 13–61 år
- AFP skal kunne tas ut fleksibelt fra 62 til 70 år som en livsvarig ytelse
- Regulering som i folketrygden
- Bytte av jobb mellom offentlig og privat sektor blir enklere
- OBS – det er en rekke kriterier som styrer rett til AFP

**Vi snakker ikke lenger om å GÅ AV med pensjon
men når vi skal TA UT pensjon**

Slutte ved 62 år

Når vil du ta ut alderspensjon?

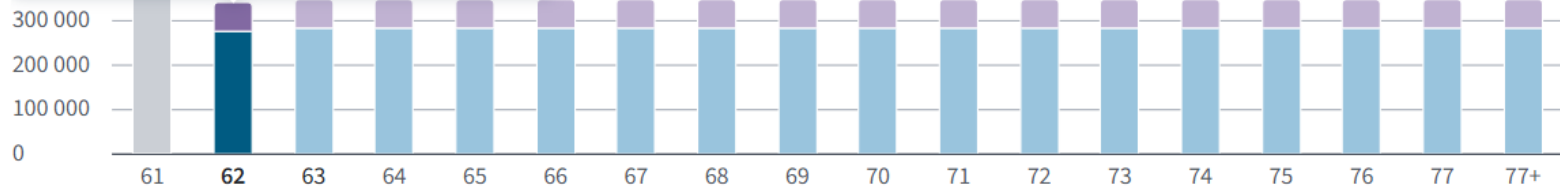
62 år 63 år 64 år 65 år 66 år 67 år 68 år
71 år 72 år 73 år 74 år 75 år

Beregning

Kroner

900 000
800 000
700 000
0

Pensjon når du er 62 år
● AFP (avtalefestet pensjon) 64 180 kr
● Alderspensjon (Nav) 275 929 kr

● Pensjonsgivende inntekt ● AFP (avtalefestet pensjon) ● Alderspensjon (Nav)

Velg uttakstidspunkt:

62 år

62 år 70 år

Det er **10 år og 3 mnd** til du er **62 år**.

Estimert alderspensjon ved **62 år** er **35 792 kr** før skatt.

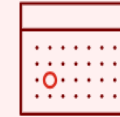
Slutte ved 65 år

Når vil du ta ut alderspensjon?

62 år 63 år 64 år **65 år** 66 år 67 år 68 år
71 år 72 år 73 år 74 år 75 år

Velg uttakstidspunkt:

65 år ▼

Det er **13 år og 3 mnd** til du er **65 år**.

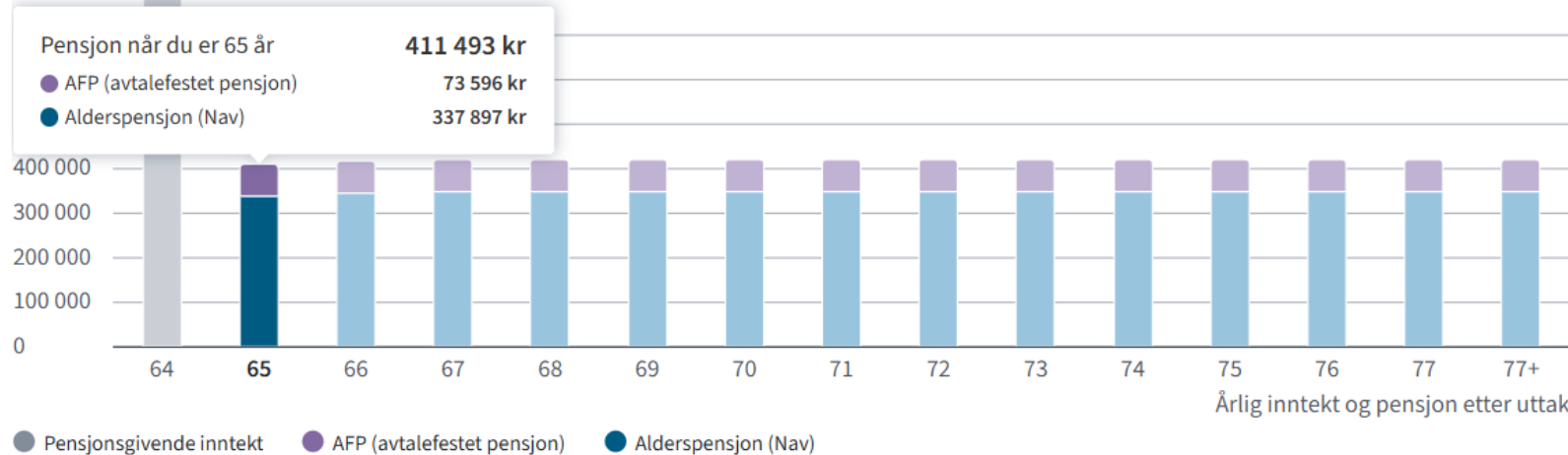
Estimert alderspensjon ved **65 år** er **48 495 kr** før skatt.

Beregning

Kroner

900 000

800 000

Årlig inntekt og pensjon etter uttak

Slutte ved 67 år

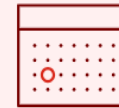
Når vil du ta ut alderspensjon?

62 år 63 år 64 år 65 år 66 år **67 år** 71 år 72 år 73 år 74 år 75 år

Velg uttakstidspunkt:

67 år

62 år 70 år

Det er **15 år og 3 mnd** til du er **67 år**.

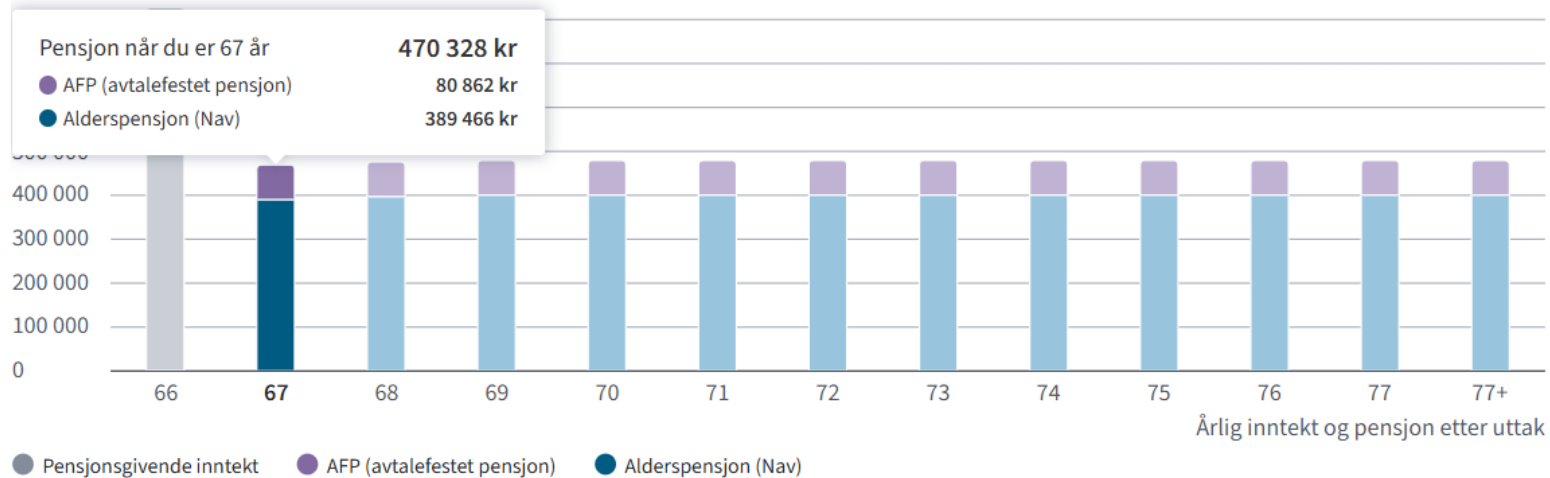

Estimert alderspensjon ved **67 år** er **58 948 kr** før skatt.

Beregning

Kroner

900 000

Slutte ved 72 år

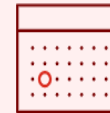
Når vil du ta ut alderspensjon?

62 år 63 år 64 år 65 år 66 år 67 år 68 år 69 år 70 år 71 år **72 år** 73 år 74 år 75 år

Velg uttakstidspunkt:

70 år

62 år 70 år

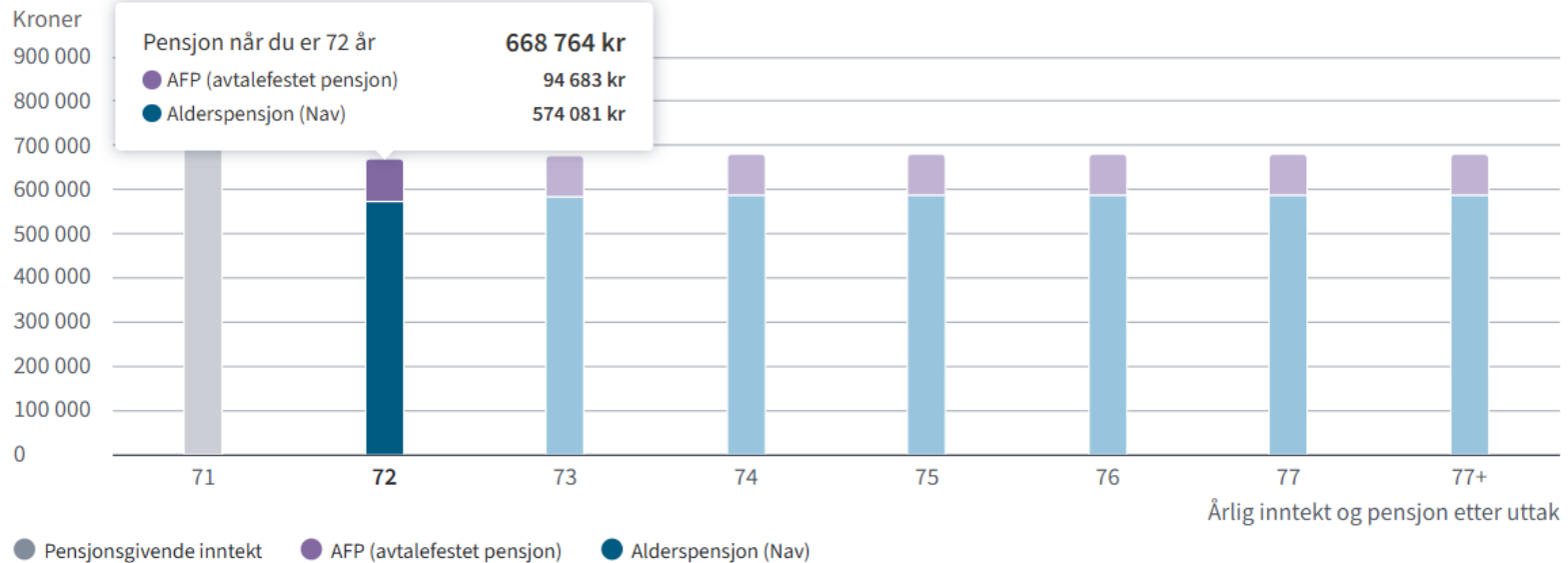

Det er **18 år og 3 mnd** til du er **70 år**.

Estimert alderspensjon ved **70 år er 78 971 kr** før skatt.

Beregning

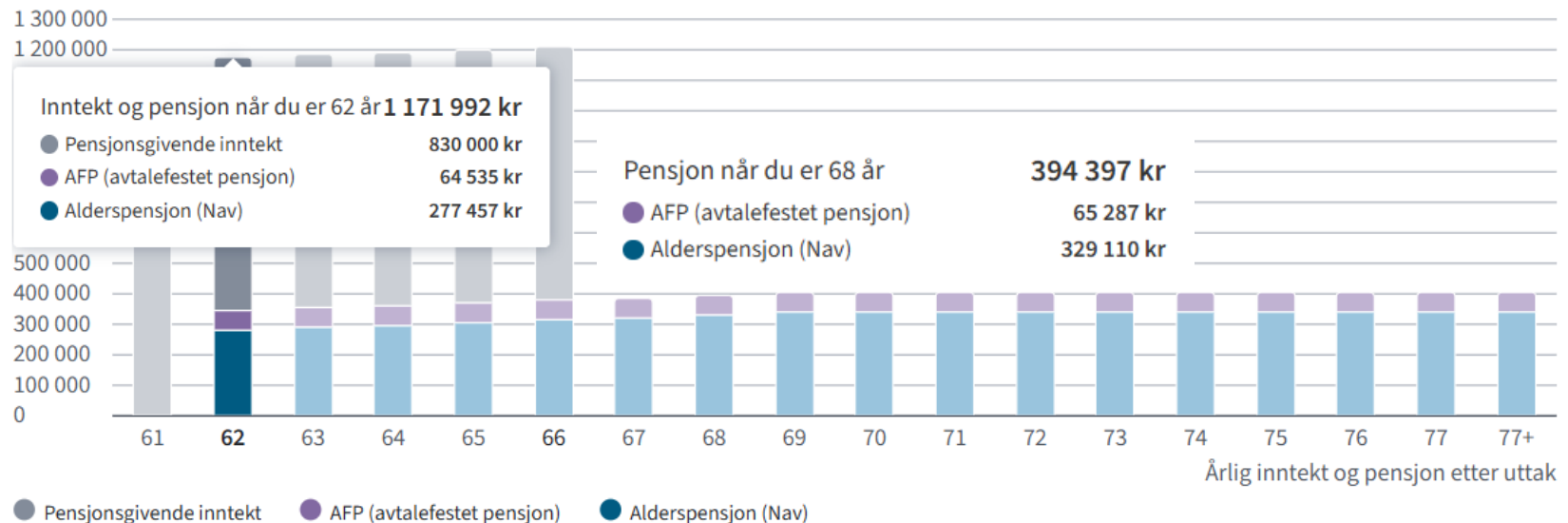

Uttak 62 år jobbe til 67 år

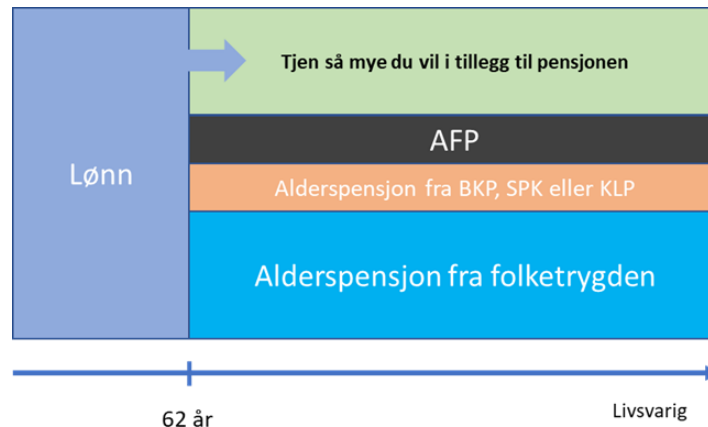
Beregning

Kroner

Oppsummering folketrygd og offentlig tjenstepensjon

- Årskull født fra og med 1963 får hele alderspensjonen opptjent med nye opptjeningsregler
- Ny ordning i offentlig sektor ble innført 2020 for de som er født i 1963 og senere
- Pensjonen øker jo lenger du arbeider og jo senere du velger å ta ut pensjonen din
- Større fleksibilitet – du kan kombinere jobb og pensjon
- Fortsatt livsvarig utbetaling og garantert regulering

Pensjonistlønn – forbigående løsning

- Kan kombineres med AFP på tjenstepensjonsordningens regler
- Sats kr 258 + tillegg som hører til vekten
- Nytt: justering av sats der det er bemanningsutfordringer.
- Egne vilkår for SPK, sykepleiere i KLP og generelt

Arbeide ved siden av pensjon

- **Delvis pensjon/delvis arbeid** = $(\text{pensjonsgrunnlag} - \text{inntekt}) / \text{pensjonsgrunnlag} * 100$
- **Pensjonerte pedagoger** som går tilbake til undervisning på pensjonistvilkår, er det en egen beregning av pensjonistlønn. Per 1. januar 2024 beregnes pensjonistlønn for undervisningspersonell tilknyttet kommunal tariff slik:

258 kroner per time x 1 400/årsrammen i faget

Statens personalhåndbok 2015 står blant annet: Det er en forutsetning at slikt engasjement skal gjelde kortvarig (tilfeldig) arbeid, og ikke være oppgaver av fast og varig karakter, og skal heller ikke være en videreføring av tidligere arbeidsforhold.

Pensjonistlønn kan ikke kombineres med AFP og uførepensjon. Maks inntekt ved AFP kr 0,26G pr år, gjelder frem til 67 år. Gjelder fra 1.1.25.

Årsramme (60/45 time)

Barnetrinnet

741/988

- Alle fag

• Ungdomstrinnet

606/808

- Norsk
- Samisk som førstespråk
- Tegnspråk som førstespråk
- Norsk fordypning
- Tegnspråk fordypning

Ungdomstrinnet

• **635/847**

- Engelsk
- Engelsk fordypning
- Mat og helse

• **664/885**

- Øvrige fag

• **711/948**

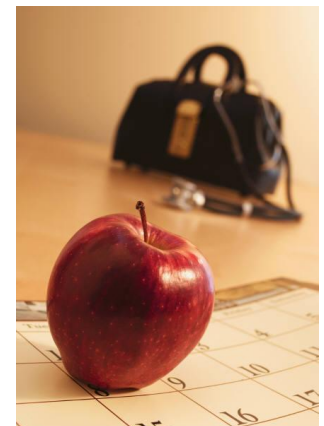
- Kunst og håndverk
- Kroppsøving

Eks:

$258 \times 1\,400 / 606 = 596,04 \text{ pr time}$ (ungdomsskole norsk, 60 min time)

$258 \times 1\,400 / 741 = 487,45 \text{ pr time}$ (barneskole alle fag, 60 min time)

$258 \times 1\,400 / 525 = 688,00 \text{ pr time}$ (videregående norsk, 60 min time)

Uførepensjon (alle)

Det kan innvilges **både hel og delvis** uførepensjon (nedre grense er 20 %)

- Uførepensjonen kan være **varig eller midlertidig**
- Uførepensjon utbetales vanligvis når du har vært **sykmeldt i ett år**.
- Uførepensjon utgjør **69 prosent** av lønnen du har på uføretidspunktet, forutsatt **full opptjeningstid + 25% av grunnbeløpet i folketrygden**
- Søker du om **40 prosent** uførepensjon eller mer, kreves det at du også søker om uføreytelse fra **folketrygden** – arbeidsavklaringspenger/uføretrygd

Verdt å vite

- Opptjeningstid fra **andre offentlige pensjonsordninger** overføres
- Forsørger du **barn under 18 år** får du barnetillegg
- Har du vært medlem hos oss i minst **tre år** tidligere, kan du ha rett til oppsatt uførepensjon

Etterlattepensjon (alle)

- En ektefelle får ni prosent av pensjonsgrunnlaget
- Barn får 15 prosent av sin avdøde foreldres pensjonsgrunnlag frem til fylte 20 år
- Før 1.1.2000 gjelder egne regler for brutto etterlattepensjon
- Samboer sidestilles **ikke** med ektefelle. Samboere har ikke rett til ektefellepensjon

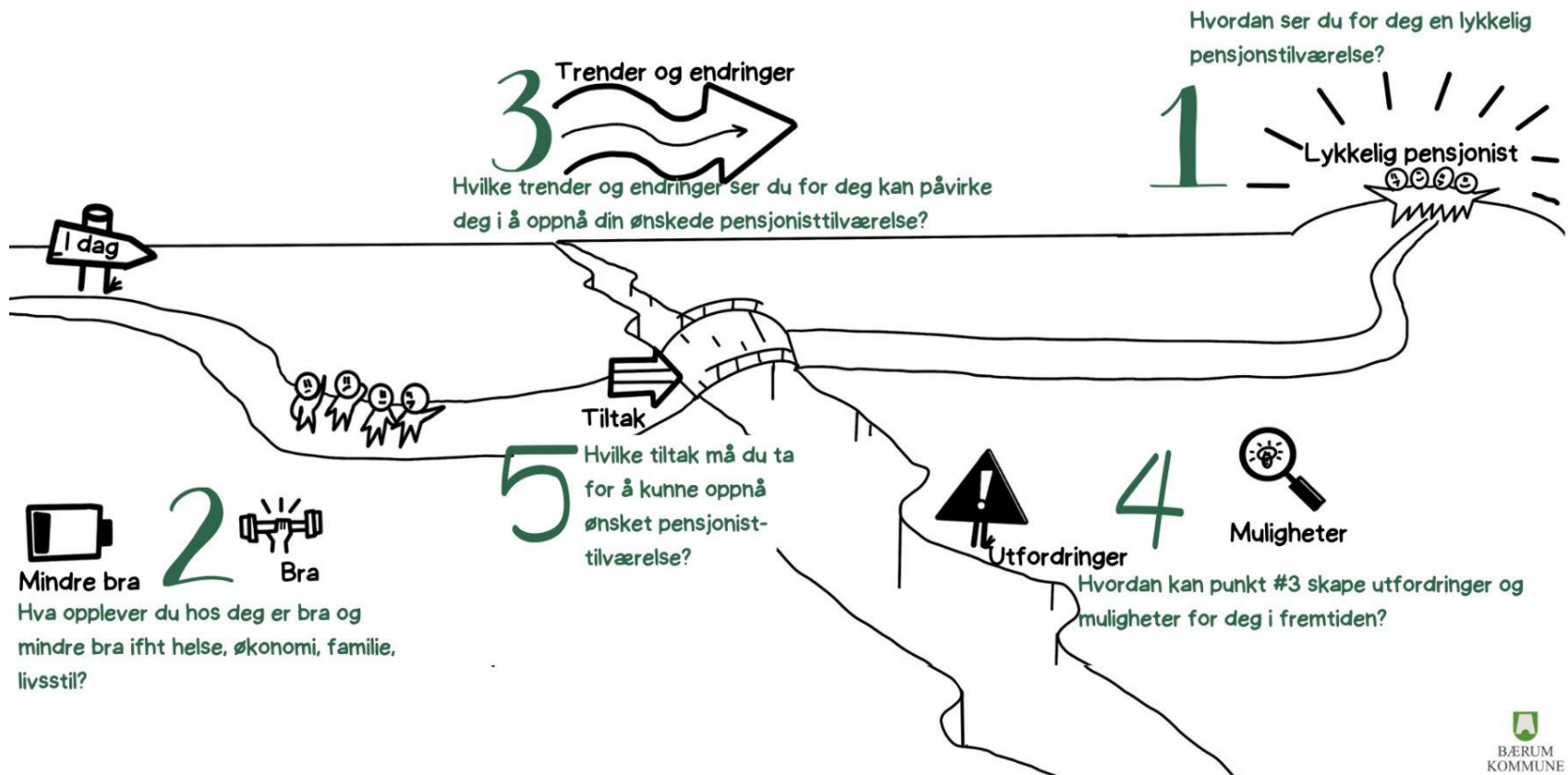
Hvem gjør hva?

- Den ansatte:
 - Søker om pensjon (NAV, SPK/BKP/KLP)
 - Evt sier opp stilling
 - Avklare med leder hvis delvis pensjon
- Leder
 - Stopper lønn
 - Avklarer feriedager/avspasering

Hva er lurt å huske på?

Hva skal til for å finne balansen mellom frihet og aktivitet i neste livsfase?

Hvor kan jeg finne mer info om pensjon?

- **Bærum kommunale pensjonskasse (BKP)** – logg deg inn på Medlemsportalen på <https://www.bkp.no/> medlemstid og opptjente pensjonsrettigheter.
- For **lærere**: <https://spk.no/>
- For **sykepleiere**:
<https://www.klp.no/pensjon/offentlig-tjenestepensjon>
- For alle - simulere AFP (med forbehold) og alderspensjon i folketrygden på <https://www.nav.no/no/person>,
- For tidligere arbeidsforhold i privat sektor eller for egne spareavtaler: <https://norskpensjon.no/>

Kontakt oss gjerne

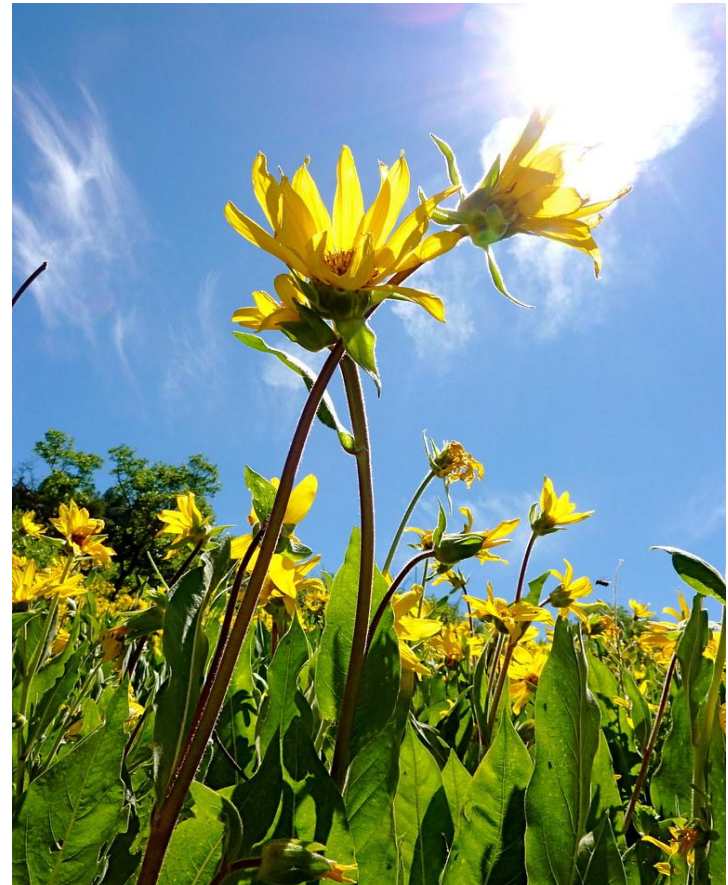
Epost: post@bkp.no

Hjemmeside: www.bkp.no

Bestill individuell veiledning:
<http://tinyurl.com/Bestilling-av-samtale-med-BKP>

Catrin Sønsterud
Catrin.sonsterud@bkp.no

Elisabeth Sageng
Elisabeth.sageng@bkp.no

Takk for oppmerksomheten!

